

Information about the author:
Ihnatchenko Iryna,
PhD in Law, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Administrative Law,
Yaroslav Mudryi National Law University,
77, Pushkinska St, Kharkiv, 61024, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1193-7486

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-6>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

Хлібороб Н.

У надзвичайно складних умовах воєнного стану, Україна продовжує шлях цифрової трансформації та удосконалення публічних сервісів для громадян, реалізацію ініціатив цифрового Уряду. Зокрема, за даними міжнародного рейтингу Open Data in Europe Україна у 2022 році посіла 2 місце у рейтингу відкритих даних [1]. Підвищується веб-доступність сайтів органів публічної адміністрації [2].

Втілення ініціатив цифрового уряду має основну спрямованість на запровадження ефективних цифрових послуг для громадян. Зокрема, за інформацією Міністерства цифрової трансформації, в Україні було значно розширено перелік е-послуг для громадян, зокрема, доступно близько 30 послуг в електронній формі [3] частина з них призначені для громадян, які постраждали внаслідок війни. Наприклад, подання заяви для призначення статусу ВПО, повідомлення про пошкоджене майно, спрощена форма заяви для встановлення статусу безробітного, для осіб, які втратили роботу через війну.

Високий ступінь автоматизації публічних послуг є значною перевагою для громадян та відповідає сучасним тенденціям розвитку Цифрового уряду. Адже, з огляду на інтенсивність розвитку цифрового суспільства, спостерігаємо безпрецедентний вплив технологій Штучного інтелекту, хмарних технологій, big data,

Blokchain, NTF в щоденному житті, у економіці, освіті тощо. Згідно з крайніми дослідженнями Уряди можуть також використовувати штучний інтелект для розробки кращої політики та прийняття кращих рішень, покращення спілкування та взаємодії з громадянами та мешканцями, а також покращення швидкості та якості надання публічних послуг. Технології ШІ дозволяють значно посилити автоматизацію, в тому числі і у сфері е-публічних послуг [4]. Вже сьогодні частина е-послуг Уряду, в тому числі і в Україні надаються повністю автоматизовано, на основі взаємодії цифрових технологій, без залучення посадової особи адміністративного органу. Йдеться про такі автоматичні електронні публічні послуги як реєстрація фізичної особи підприємця, автоматичну реєстрацію податкових накладних.

Проте, застосування Урядом автоматизованих рішень для сфери публічних послуг, окрім переваг, має і певні виклики. Тут йдеться і про необхідність формування етичних та справедливих правових рамок використання цифрових технологій, зрештою, захист персональних даних, авторських прав, наприклад, при використанні ресурсів на основі технологій штучного інтелекту.

Варто відзначити, така тенденція прослідковується в більшості країн ЄС. Зокрема, сформовані та затверджені Стратегії розвитку цифрового Уряду та цифрової трансформації у більшості Європейських країн [5]. Наголошується на необхідності більшої автоматизації внутрішніх державних послуг і послуг між урядами, регуляторними органами та приватними компаніями; на необхідності для урядів створювати інтерфейси прикладного програмування, які дозволятимуть пряме подання даних за допомогою автоматизованих або інших засобів [6]; Разом із цифровими трансформаційними процесами відбувається перегляд та адаптація правил адміністративної процедури відповідно до нових цифрових вимог. У багатьох державах-членах Європейського Союзу (і не тільки) протягом останніх років було оновлено загальні акти (кодекси або ж закони) про адміністративну процедуру саме у напрямі забезпечення електронного адміністрування [7].

В цьому аспекті є корисним досвід Естонії, яка вважається трендсетером щодо цифрових інновацій у сфері публічної адміністрації. З метою чіткого врегулювання автоматичних адміністративних процедур, у 2020 році було розроблено законопроект про внесення змін до Закону про адміністративну процедуру. Законопроект встановлює загальні правові основи для автоматичної адміністративної процедури, а також для видання

автоматичного адміністративного акта або вчинення дії, без втручання посадової особи або службовця, що діє від імені адміністративного органу. У червні 2022 року проект було направлено до парламенту. Цей законопроект містить такі основні положення [8] щодо автоматизації адміністративних процедур. Зокрема, 1) автоматизація в інтересах як людини, так і суспільства, оскільки вона скорочує час, витрачений на адміністрування, і полегшує його; 2) правова норма, яка є основою для прийняття рішення, не передбачає права на розсуд або таке право визначено детально; 3) правове положення, яке є основою для прийняття рішення, не містить невизначеного правового поняття або його зміст є однозначним і загальновідомим; 4) інформації достатньо, немає потреби заслуховувати думки та заперечення; 5) процедура прийняття рішення є передбачуваною та зрозумілою людині; 6) не порушуються права та інтереси третіх та зацікавлених осіб. Також, цим законопроектом однозначно закріплюється правовий припис щодо відповідальності адміністративного органу за зміст адміністративного акта виданого в автоматичному режимі.

В Україні цифрова трансформація в тому числі публічних послуг отримала спеціальне правове регулювання, відокремлене від загального регулювання сфери адміністративної процедури. Як наслідок, окремі електронні публічні послуги та процедура їх надання врегульовуються на підставі окремих порядків, які стосуються лише конкретно-визначеної послуги. Загальним щодо всієї сфери е-послуг у публічній сфері є Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [9], та Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2022 року № 868 «Про затвердження Порядку надання електронних публічних послуг в автоматичному режимі» [10].

Окремі види електронних публічних послуг врегульовуються на підставі спеціальних підзаконних актів. Зокрема, державна реєстрація фізичної особи-підприємця в автоматичному режимі регулюється окремим Наказом Міністерства цифрової трансформації 14.07.2022 року № 2933/5/66 «Про затвердження Порядку надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у автоматичному режимі» [11]. Таким чином, нормативно-правове регулювання цифрових публічних послуг в автоматичному режимі є складною системою актів, що має на меті встановити правові рамки та способи застосування цифрових технологій для надання публічних послуг.

Такі правові рамки мають врегулювати низку дискусійних моментів щодо процедури автоматизованих електронних публічних послуг та гарантування прав людини під час їх отримання. Перш за все, це стосується відповідальності адміністративного органу за зміст адміністративного акта за результатом надання автоматичної електронної публічної послуги, а також юридичної визначеності такого адміністративного акта. Перша проблема має більш однозначне вирішення, яке полягає у необхідності чіткого закріплення відповідальності адміністративного органу, який уповноважений розглядати адміністративну справу відповідно до закону, за зміст адміністративного акта. Це важлива гарантія, адже у випадку, якщо на основі автоматичного ухвалення рішення, особа отримала відмову у наданні послуги, особа чітко знатиме відповідальний адміністративний орган, та виходячи з цього зможе обрати найбільш доцільний та ефективний спосіб правового захисту.

Що ж стосується юридичної визначеності рішень за результатами автоматизованої процедури, то ключова проблема полягає у такому: чи має право уповноважена посадова особа адміністративного органу скасувати чи змінити рішення, ухвалене в автоматичному режимі?

У Звіті Європейського парламенту про електронний уряд, що прискорює цифрові державні послуги, які підтримують функціонування єдиного ринку від 14.03.2023 р. [12], наголошується на тому, що люди повинні й надалі займати центральне місце в процесі прийняття рішень і що вони повинні мати можливість відхилити або скасовувати автоматизовані рішення. Загальний регламент захисту даних (GDPR) містить параграф про алгоритмічне прийняття рішень і заохочує «право на пояснення», тобто право на отримання пояснення результату роботи алгоритму і право на перевірку та виправлення алгоритмічного рішення людиною [13].

Проте, зазначене, це лише перші кроки у напрямі правового регулювання цієї сфери. Європейський союз як на загальному рівні так і на рівні окремих країн членів продовжує пошук та напрацювання правил та стандартів ухвалення адміністративних актів в автоматичному режимі, на основі алгоритмів.

Що стосується національного законодавства, то маємо теж констатувати невисокий ступінь нормативно-правового регулювання процедур надання електронних публічних послуг в автоматичному режимі, навіть попри те, що окремі такі послуги, як зазначено вище, впроваджені в адміністративну практику.

Автоматичний режим надання електронної публічної послуги, визначається відповідно до статті 1 Закону України «Про особливості

надання публічних (електронних публічних) послуг» [9]. Зокрема, за законодавчим визначенням – це надання електронної публічної послуги програмними засобами інформаційно-телекомунікаційних систем, без додаткового опрацювання суб'єктом надання електронної публічної послуги у режимі реального часу або з відкладальною умовою на підставі заяви (звернення, запиту) суб'єкта звернення, у тому числі поданої в електронній формі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем (у тому числі з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг).

Тобто йдеться про те, що електронна публічна послуга надається автоматично, без участі посадової особи адміністративного органу, до компетенції якого віднесено вирішення зазначеного кола питань. Таким чином, під час надання електронної послуги в автоматичному режимі, відбувається автоматична обробка даних, на основі, якої ухвалюється кінцеве адміністративне рішення.

Важливий аспект правового регулювання автоматичних електронних публічних послуг – це встановлення чіткої відповідальності адміністративного органу, до компетенції якого належить вирішення конкретної справи за зміст рішення, ухваленого в автоматичному режимі. При цьому, у випадку ухвалення негативного рішення на основі автоматичної обробки даних при наданні публічної послуги, особі має бути гарантовано право на оскарження та надано інформацію про можливості оскарження та способи захисту свого права. Також, врегулювання потребують випадки у яких негативне рішення було згенероване через технічну помилку, наприклад неточні відомості у базах даних, тощо. Цей аспект теж не можна виключати.

Проте, Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» не містить чітких юридичних приписів щодо розподіл відповідальності за зміст автоматичних рішень під час надання адміністративних послуг. Також відсутнє правове регулювання нормативних підстав щодо зміни чи скасування рішення про надання електронної публічної послуги в автоматичному режимі. Не чіткими є також норми підзаконних нормативно-правових актів, зокрема у Постанові Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2022 року № 868 «Про затвердження Порядку надання електронних публічних послуг в автоматичному режимі» [10] взагалі відсутні норми про розподіл відповідальності за кінцеві рішення, та правові гарантії у випадку негативних рішень, або за результатами перевірки відомостей на відповідність відомостям, що

містяться в інформаційно-комунікаційних системах, а також негативних кінцевих рішень.

Цим нормативно-правовим актом лише закріплено порядок надання електронних публічних послуг в автоматичному режимі. Цей Порядок передбачає: проходження особою ідентифікації та автентифікації з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації, електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису; формування заявником засобами Порталу Дія; Після формування заяви та документів (у випадках, передбачених Законом) засобами Порталу Дія та накладення електронного підпису, пакет документів блокується для редагування та передається до Єдиного державного реєстру для державної реєстрації. Програмне забезпечення Єдиного державного реєстру здійснює: 1) державну реєстрацію в автоматичному режимі без участі державного реєстратора шляхом внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру; 2) генерування в автоматичному режимі коду доступу до результатів надання електронної публічної послуги з державної реєстрації з подальшим його надісланням до Порталу Дія для забезпечення відповідного доступу заявника.

Аналізуючи загальний порядок надання електронних публічних послуг, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2022 року № 868 приходимо до висновку, що цей акт теж не повною мірою регулює відповідні правові норми щодо встановлення юридичних наслідків негативних рішень за результатами автоматичного надання електронних публічних послуг. Так, положеннями цитованого акта, визначено, що формування заяв (звернень, запитів) припиняється засобами Порталу Дія, якщо зазначені у заяві відомості: надані не в повному обсязі; 2) не відповідають вимогам арифметичного та формато-логічного контролю; 3) не відповідають відомостям, отриманим засобами Порталу Дія з інформаційно-комунікаційних систем, держателями яких є відповідні органи державної влади або органи місцевого самоврядування (далі – інформаційно-комунікаційні системи). Проте, юридичні наслідки для особи не вказано. Зазначено також, що відповідальність за достовірність відомостей, які містяться в заявах (зверненнях, запитах), несуть суб'єкти звернення.

Що стосується вже згадуваних вище, послуг державної реєстрації фізичної особи – підприємця в автоматичному режимі, то процедура надання такої послуги регулюється Наказом Міністерства цифрової трансформації «Про затвердження Порядку надання електронних

публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у автоматичному режимі № 14.07.2022 № 2933/5/66 [11]. Відповідно до положень цитованого нормативного акта, державна реєстрація фізичної особи підприємцем проводиться без участі державного реєстратора, в автоматичному режимі.

Відповідно до цитованого положення, реєстраційна дія в Єдиному державному реєстрі, проведена в автоматичному режимі, вважається дією технічного адміністратора Єдиного державного реєстру та може бути оскаржена до суду або до Міністерства юстиції України в порядку, передбаченому законом, у тому числі в разі виявлення у відомостях Єдиного державного реєстру помилки, пов'язаної з некоректним перенесенням до нього відомостей з поданої заяви.

Проте, якщо йдеться про автоматизований спосіб ухвалення рішення, то доцільним є чітке визначення юридичних наслідків негативних рішень (під такими рішеннями розуміємо, відмови у надання публічних послуг, залишення без руху, зупинення розгляду справи чи блокування електронних форм, у випадках внесення не відповідних суперечливих даних). Так, якщо йдеться про наявність помилки, пов'язаної з некоректним перенесенням до реєстрів відомостей з поданої заяви, то тут можливим є встановлення правила, відповідно до якого адміністративний орган може самостійно усунути зазначені недоліки, маючи повноваження змінити ухвалене в автоматичному режимі рішення. Проте, все значно складніше, якщо негативне щодо особи рішення ухвалене в автоматичному режимі, за задалегідь визначеним алгоритмом, на основі даних, критеріїв, які нормативно закріплені.

В науковій літературі вказується на основні типи алгоритмізованих рішень, які використовуються публічною адміністрацією в різних країнах ЄС. Для прикладу обрано алгоритмізовані рішення, які використовуються в сфері соціального забезпечення. Вони можуть включати прості «дерева рішень» (наприклад, модель Треллеборга), сортування (наприклад, алгоритми сортування, розроблені Австрійською службою зайнятості), які автоматично сортують заявників на три різні категорії, співставлення, а також прогнозуючі алгоритми (наприклад, прогнозований бал, що оцінює ймовірність жорстокого поводження з дітьми в Данії) [14]. При цьому, у дослідженні наголошується на ризиках порушення прав людини, у випадку відсутності змістовної інформації про те, як виконуються автоматизовані рішення, та які критерії впливають на зміст цих рішень.

Візьмімо до уваги ще один приклад використання алгоритмізованих рішень у сфері публічних послуг. Зокрема, йдеться про автоматичну реєстрацію податкових накладних, яка регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» від 11.12.2019 р. № 1165 (далі – Порядок) [15].

На підставі до положень цитованого нормативного акта, діє автоматизований моніторинг відповідності податкових накладних / розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків. Цей автоматизований моніторинг включає декілька етапів. Перший етап передбачає, що визначення чи податкова накладна/розрахунок коригування відповідають одній з ознак безумовної реєстрації, які закріплені у Порядку. Якщо відповідають, то у цьому випадку, реєстрація такої податкової накладної/розрахунку коригування не зупиняється в Реєстрі.

Якщо ж податкова накладна/розрахунок не відповідають жодній з ознак безумовної реєстрації, наступним етапом є перевірка щодо відповідності критеріям ризиковості платника, показникам, за якими визначається позитивна податкова історія платника податку а також перевірка щодо відповідності відображених у накладній/розрахунку операцій критеріям ризиковості здійснення операцій. Зазначені критерії затверджені Постановою КМУ «Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» від 11.12.2019 р. № 1165.

Якщо за результатами автоматизованого моніторингу платник податку, яким складено та/або подано податкову накладну / розрахунок коригування для реєстрації в Реєстрі, відповідає хоча б одному критерію ризиковості платника податку, реєстрація такої податкової накладної / розрахунку коригування зупиняється. Таке рішення ухвалюється в автоматичному режимі, на основі аналізу вхідних даних та співставлення їх із зазначеними критеріями. Ця система носить назву Система моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків (СМКОР).

На наступних етапах передбачено залучення представників адміністративного органу. Так, після проходження автоматичного моніторингу та у випадку зупинення реєстрації, питання відповідності / невідповідності платника податку критеріям ризиковості платника податку розглядається комісією регіонального рівня.

Зазначена процедура зазнавала неодноразового коригування. За інформацією Бізнес-омбудсмена, понад 40% активних платників ПДВ зазнали блокувань в кінці 2022 року [16]. Найбільш ймовірними причинами цієї ситуації, на основі дослідження даного Звіту можна зазначити такі: не чітке або неоднозначне визначення та тлумачення критеріїв ризиковості, віднесення до критеріїв необґрунтованих (спірних) підстав, суперечності в даних, які були основою для оцінки, неточності в реєстрах, банальні помилки у реєстрах, а також високий рівень впливу на СМКОР людського фактору, коригування роботи системи «в ручному режимі» без змін в законодавство. Зокрема, у таких випадках, система стає все менш схожою на автоматизовану та ризикоорієнтовану. Підприємці також неодноразово скаржилися на відсутність у платників інформації про актуальні показники, що оцінюються податковими органами при прийнятті негативних рішень.

Проблеми щодо роботи систем автоматизованого ухвалення рішень у сфері електронних публічних послуг, та чинники, які їх спричинили, свідчать про необхідність чіткого врегулювання правових рамок автоматизованих рішень, розробки та ухвалення стандартів таких рішень, визначення меж та розподілу відповідальності.

Підсумовуючи, можемо констатувати, що попри більш активне використання публічною адміністрацією систем ухвалення автоматичних рішень у сфері електронних публічних послуг, правове регулювання цієї сфери є вкрай недосконалим. Зокрема, на рівні загального законодавства у сфері електронних публічних послуг важливим є визначення випадків, коли не допускається розгляд справи на основі автоматичної обробки даних (наприклад, у нетипових справах, чи за наявності дискреційних повноважень адміністративного органу) а також визначення випадків, коли не допускається зміна чи коригування рішення ухваленого в автоматичному режимі посадовою особою адміністративного органу, чи неправомірне втручання в роботу системи.

Таким чином, правова політика впровадження автоматичних рішень у сфері публічних послуг має включати створення комплексної правової політики для захисту прав особи та сприяння прозорості, зокрема:

а) Чітка правова база: правова політика впровадження автоматизованого прийняття рішень у сфері публічних послуг повинна визначати точні правила, що регулюють використання систем автоматизації прийняття рішень;

б) Прийняття рішень на основі даних: створення правових вимог відповідно до яких, системи автоматизованого ухвалення рішень мають базуватися на недискримінаційні набори даних, щоб забезпечити контроль людини за всіма результатами, що впливають на безпеку людей і основні права;

в) Правова основа та обґрунтування: будь-які автоматизовані рішення, які можуть мати негативні наслідки для окремих осіб, повинні ґрунтуватися на правовій основі, містити відповідне обґрунтування та пропонувати ефективні та прозорі механізми перегляду;

г) Прозорість критеріїв прийняття рішень: особи повинні бути проінформовані про критерії та цільові показники, які використовуються в автоматизованих процесах прийняття рішень. Будь-яке відхилення від цих критеріїв може опосередковано вплинути на результат прийняття рішення в автоматичному режимі.

д) Нейтральність результату: автоматизація не повинна ставити під загрозу справедливість і нейтральність рішень, гарантуючи, що кінцеве рішення залишається справедливим та обґрунтованим;

е) Право на ефективні засоби правового захисту: особам має бути гарантовано доступ до відповідних засобів правового захисту, якщо автоматизовані рішення порушують їхні права, свободи чи інтереси.

Включення цих елементів в рамки правової політики, щодо автоматичного ухвалення рішень у сфері публічних послуг, можна досягти переваг автоматизації у цій сфері, одночасно захищаючи права громадян і забезпечуючи прозорість та підзвітність.

SUMMARY

Ukraine is making significant strides in its digital transformation journey despite the challenging conditions of war. In 2022, the country achieved an impressive second place in the Open Data in Europe ranking, a testament to its commitment to open data and digital governance. Moreover, web accessibility of government websites has improved noticeably.

The central focus of Ukraine's digital government initiatives is the delivery of efficient digital services to its citizens. The Ministry of Digital Transformation has expanded the range of e-services available to citizens, with approximately 30 services now accessible in electronic form. Notably, some of these services cater to those impacted by the ongoing conflict, such as applications for veteran status, reporting property damage, and simplified unemployment applications for war-affected individuals.

The advantage of highly automated public services lies in their ability to align with contemporary Digital Government trends, emphasizing automation rather than complete digitization. Research by The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) highlights the role of Digital Government as an evolutionary phase in e-government development, marked by the integration of digital technologies into administrative processes.

The impact of technologies like Artificial Intelligence, cloud computing, big data, Blockchain, and NFTs on daily life, the economy, and education cannot be understated. Governments are increasingly leveraging Artificial Intelligence to enhance policy-making, streamline citizen communication, and expedite public service delivery, exemplifying substantial automation in e-public services.

However, the use of automated government solutions brings forth the need to establish ethical and fair legal frameworks for digital technology deployment and ensure the protection of personal data and intellectual property.

This trend is not exclusive to Ukraine, with most European Union countries formulating strategies for Digital Government and digital transformation. The integration of automated decision-making systems in public services necessitates the establishment of a comprehensive legal policy framework to safeguard individual rights and promote transparency. This article outlines the key components of such a framework, emphasizing the following points: a) Clear Legal Frameworks: b) Data-Based Decision-Making: c) Legal Basis and Justification d) Transparency in Decision Criteria: e) Outcome Neutrality: f) Right to Remedies.

Key words: administrative procedure, digital transformation, public services, decisions in automatic mode.

ЛІТЕРАТУРА

1. The official portal for European data, Open Data in Europe 2022 – <https://data.europa.eu/en/publications/open-data-maturity/2022>

2. Вебдоступність сайтів державних органів влади. Звіт за результатами моніторингу <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/accessibility-state-authorities-websites-report-study-results>

3. Перший в історії саміт Diia in DC: у США Михайло Федоров презентував досягнення цифрової трансформації України – <https://thedigital.gov.ua/news/pershiy-v-istorii-samit-diia-in-dc-u-ssha->

mikhaylo-fedorov-prezentuvav-dosyagnennya-tsifrovoi-transformatsii-ukraini

4. Artificial intelligence and its use in the public sector – URL: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/hello-world_726fd39d-en

5. National Strategies. Official website of the European Union <https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies?keywords=&page=1>

6. Report on eGovernment accelerating digital public services that support the functioning of the single market A9-0065/2023 – https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0065_EN.html#_section1

7. Shkolyk A.M. Contemporary trend to e-administration and modernization of Ukrainian draft law on administrative procedure. – Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С 244.

8. Act on Amendments to the Administrative Procedures Act and Amendments to Other Acts Related thereto 634 SE; <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/21f6df90-a333-413a-a533-ebbf7e9deebe/Haldusmenetluse%20seaduse%20muutmise%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

9. Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2022 року № 868 «Про затвердження Порядку надання електронних публічних послуг в автоматичному режимі» – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2022-%D0%BF#Text>

11. Наказ Міністерства цифрової трансформації «Про затвердження Порядку надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у автоматичному режимі № 14.07.2022 № 2933/5/66 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0780-22#Text>

12. Report on eGovernment accelerating digital public services that support the functioning of the single market A9-0065/2023 – https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0065_EN.html#_section1

13. Dreyer, S., & Schulz, W. (2019). The general data protection regulation and automated decision-making: Will it deliver? <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/the-general-data-protection-regulation-and-automated-decision-making-will-it-deliver>

14. Anne Kaun. Suing the algorithm: the mundanization of automated decision-making in public services through litigation, *Information, Communication & Society*. – 2022, 2046–2062, DOI: 10.1080/1369118X.2021.1924827

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» від 11.12.2019 р. № 1165 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>

16. Результати власного розслідування Ради бізнес-омбудсмена щодо чисельних випадків блокування податкових накладних. URL: <https://boi.org.ua/news-post/rezultaty-vlasnogo-rozsliduvannya-rady-biznes-ombudsmena/>

Information about the author:

Khliborob Nataliia,

Senior Lecturer at the Department
of Administrative and Financial Law,
Faculty of Law, Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska St, Lviv, 79000, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5650-5030

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-7>

**ADMINISTRATIVE MEANS FOR PREVENTION
OF CORRUPTION IN BULGARIA**

Kolarov E.

The matter of corruption is for nowadays state very important. Democratic society could not and must not suffer public actions based only on individual or corporative interests, or having public interest only as a “masque” in the same time serving corporate lobbyist influence. When corruption is an issue of public governance state lacks trust of society, and even good actions of government seem like a result of external impact. In this line of thoughts when we speak about corruption the first to be related to it is the public administration and public governance. So important is to